

GLASNIK

Naročnina znaša:

celoletna K 4.—

pololetna 2.—

četrtletna 1.—

Posamezna števil. . . 0.10

AVSTRIJSKE KRŠČANSKE TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE.

Št. 45.

V Ljubljani, dne 7. novembra 1913.

Leto VI.

Tetke pri kofetu.

Stare tetke pri kofetu so sicer vsega spoštovanja vredne osebe, toda tega vendar ne bo nihče terjati od njih, da bi morale reševati težka in važna vprašanja, za to so možje tukaj. Naši liberalci so take politične tetke. Mnogo krat se govori in piše, da se jim pri nas slabo godi, da so čisto pri tleh in hujše reči, kdor pa hoče biti pravičen, mi bo vendar rad pritrdil, da to ni res. Bog namreč dobro pozna naše politične tetke in se jih je usmilil. Poslal jim je za-
to Kamilo, poslal jim je Bučarja in njegovo ženo in za povrh še Johanco iz Vodice. Kdor bi trdil, da tako gradivo ni pripravno za tetke pri kofetu, da to ni najhvalejša snov zanje, ta, milo rečeno, tete ne pozna. In zdaj je treba snovi, zdaj pred volitvami, v času agitacije. Pa naj premisli človek, ki ne veruje, da ima Bog liberalce rad, kaj bi bilo, če ne bi bilo z Dunaja Kamile, paznika Bučarja in njegove žene, če ne bi bilo Johance iz Vodice. Nazadnje bi morali liberalci agitirati s svojim političnim programom, s pozitivnim delom. Kakšna pokora bi bila to za liberalce, ve tisti, kdor pozna liberalce, ker ve, da nimajo resnega političnega programa, da ne morejo pokazati pozitivnega dela. Take reči niso za politične kofetari-
ce. Za kofetariče so liberalni agitatorji, ki se hujše kofetariče pa so liberalni volilci. Samo to mi ni popolnoma jasno, ali bi se liberalni agitatorji težje naučili resnih, stvarnih političnih govorov ali bi jih liberalni volilci težje in najraje poslušali. Za kofetariče, posebno za gosposke, je treba pikantnosti, opolzkih ocvirkov, nemške kofetariče imajo celo vrsto listov za opolzke šale, naše politične kofetariče pa so, hvala Bogu, dobile Kamilo, Bučarja in njegovo ženo in Johanco iz Vodice; kofetarske agitatorje je to navdahnilo s pesniškim zanosom in naši nasprotniki so se politično oživelci, nov feniks prihaja na dan.

Smejal bi se človek, če ne bi bila cela stvar po drugi strani zelo žalostna. Ne zdi se mi tako zelo žalostno, da so nekateri nasledili zviti sleparici Johanci (vjeli so predvsem liberalce in liberalke iz Kranja in Ljubljane, ki se štejejo za izobražene, nasprotno jih je bilo med priprostim ljudstvom tudi mnogo, ki niso verjeli, tako da liberalci vsaj tega ne morejo vpiti, da je naš kmet in delavec zabiti). Moj Bog, kaj vse danes ljudje verjamejo. Kaj mora na primer vse verjeti naivni liberalni volilec! Ljubljanske napredne dame so imele vedeževalko v bližini na-

predne Šiške in so v vdanosti zelo stanovitne. Zelo žalostno pa je, da so Kamila, Bučar in njegova žena in Johanca iz Vodice izpolnili liberalcem politični program in značilno za duševno višino našega naroda, če so nekateri ljudje verjeli Johancinim čudežem, koliko praznoverja imajo prvi kulturni narodi po velikih mestih, značilno za našo kulturo je pa, da se dobe pri nas politične stranke, ki pred celim svetom napišejo na svoj prapor mesto resnega političnega programa, Johanco iz Vodice in njene čudeže, Kamilo in Bučarja in njegovo ženo. In težka obdolžitev je njihovo pričakovanje, da jih bo tudi v naših vrstah, ki bodo šli za takim praporom, ki jih bo zvalila kofetarska snov. V tem računu se bodo urezali. V naših vrstah ni političnih kofetarič.

Sodrug Kristan je šel pozdravljat nemško socialno demokracijo. Pri takih pozdravih poda navadno vsak zastopnik kratko karakteristiko svojo in svoje stranke. In tudi on je to storil. Povedal je, da se je njegova stranka pri teležji krvi našla in pobratila z liberalno, da so v teležji krvi namočene bojne sekire. Včasih se očita kaki stranki, da v kalnem ribari, slovenske svobodno-miselne stranke in med njimi nezakon-ska, nadušljiva hčerka nemške socialne demokracije, bodo ribarile v teležji krvi. Vjelo se bo samo kleno blago.

Češki socialisti so proglasili marksizem za nemško ideologijo, ki ne od-govarja češkemu narodnemu mišljenju in so se osamosvojili. Nemci jim očita-jo, da niso marksizma nikdar pošteno prebavili, da so prešli kar mimo njega na revizionizem, zato jim obetajo mar-kvizem v lažje prebavljivi in užitenjši obliki, slovenskim socialnim demokra-tom niso nemški strici nič priporočili, naj mesto Johancine teležje krvi pre-bavljajo rajše marksizem in razširjajo prave socialno demokratične nauke. Vidi se, da so nemški socialni demo-kratje previdni možje. Če bi slovenska socialna demokracija študirala razvoj socialne demokracije v sedanjem času in njene temeljne nauke, bi videla, ka-ko se vse krha, agrarni program, mi-nistrska vprašanje, glasovanje za po-kritje nemških vojnih potrebščin, ki jih narekuje vsenemška bojaželjnost, ne-uspehi vsepovsod bi ji začeli odpirati oči, pri Čehih vidi zgled. To bi bilo ne-varno. Prebavljanje teležje krvi pa še ni nikdar razburkalo in zrevolucioniralo duhov. Zato se nemški socialni demokraciji najnovejši študij sloven-skih sodrugov ne zdi škodljiv in neva-ren. Politične kofetarske tetke za disci-plino v stranki niso nevarne.

Izseljeniški zakon in delavci.

Pravzaprav je izseljeniško vpraša-nje pri nas delavsko vprašanje. Res je sicer, da ogromna množina naših izse-ljencev pripade kmečkemu stanu. Iz-med Hrvatov in Srbov se je od leta 1902 do 1911 izselilo 170.000 poljedelskih delavcev in dninarjev in 107.000 samo-stojnih kmečkih posestnikov. Seveda so ti samostojni kmečki posestniki ve-činoma samo kajzarji, katerih samo-stojnost obstoji v tem, da je v gruntnih bukvah zapisano na njihovo ime par njih in kaka slaba bajta. Izkušenih obrt-nih delavcev, torej pomočnikov, se je pa izselilo samo okrog 16.000. — Med delavce moramo tudi šteti tiste, ki so izjavili, da ne pripadajo nobenemu po-sebnemu poklicu. Toda teh je razmer-no majno število. Številke, ki smo jih navedli, govore o izslijevanju v Severno Ameriko, in sicer v Zedinjene države. V Ameriki so skoraj vsi brez izjeme de-lavci. Število tistih, ki gredo v Ameri-ko na kmete, je tako neznatno, da ne potrebujemo govoriti o njih. Vseh Ju-goslovancev se je iz naše države izseli-lo v imenovanem času 351.473. Soraz-mermo daje naš narod največ tlačanov ameriškemu milijonarjem.

Jasno je, da se naš list, ki zastopa delavske koristi, na vso moč zanima za to, da se za naše proletarce, ki jih uso-da žene preko morja, poskrbi, in sicer že doma, da jih agent ne odere in ne goljufa glede na denar ali pa glede na lažnjive obljube, da jih parobrodne družbe ne pritiskajo in ne delajo z nji-mi, kot z živino in da končno tudi v Ameriki dobe zadostnega varstva na-sproti tamošnjim nasilstvom.

Pri izseljevanju ne gre samo za pot v Ameriko, ne gre samo za Amerikan-ce, marveč za naše delavstvo je ogrom-ne važnosti, da se raztegne varstvo tu-di na tiste delavce, ki gredo delat v raz-ne evropske države. Tukaj omenjam naše rudokope, ki v velikem številu delajo na Westfalskem in Porenščini, dalje pa ravno tako zelo veliko število naših delavcev, ki gredo delat v go-zde na Koroško, v Galicijo in na Solno-graško v naši državi in zlasti v Rumu-nijo preko meje. Za naše delavce v na-ši državi je že kolikor toliko preskrb-ljeno, oziroma se da vsaj pri sodiščih ali pa tudi upravnim potom nasproti krivicam na podlagi obstoječih zako-nov in odredb marsikaj narediti. Po-polnoma brez varstva so pa tisti naši delavci, ki gredo delat v gozde v tuji-no. Najprej je mnogo slabega pri tem, kako se delavci nabirajo. Agent pride v dotični kraj, kjer bivajo taki gozdni

delavci in jih nagovarja, naj gredo z njim. Obeta jim seveda, kar si žele. Po-sodi jim tudi denarja za pot in za mo-rebitne druge potrebe. Toda delavec nima črnega na belem prav nič in po-stane, kakor hitro pride v Rumunijo, pravzaprav suženj tistega, ki ga je na-jel. Tega, kar je agent obetal, se seveda ne drži. Delo se slabše plačuje, kakor je obljubljeno, obenem se pa na račun narejenega dolga odtrguje od plače to-liko, da delavec komaj sebe preživi. Za slučaj bolezni ali nezgode pride se-veda nesreča do vrhunca. Tukaj je ne-obhodno treba strogih določb. Vlada je sedaj predložila državnemu zboru iz-seljeniški zakon. Zelo bi želeli, da bi se naši gozdni delavci, ki hodijo v tuje de-žele izven naše države, posvetovali, mi bi pa skrbeli, da bi vse to prišlo v roke našim poslanecem, ki bodo gotovo z vse-mi silami skrbeli, da se razmere v tem oziru izboljšajo. Že danes pa lahko re-čemo, da mora vsak gozdni delavec, pa tudi vsak obrtni delavec, ki išče kruha v drugih evropskih državah, zahtevati te-le reči :

1. Vsak agent, ki nabira delavce, mora imeti dovoljenje in mora položiti primerno visoko kavcijo, da se iz nje plačajo morebitne kazni, ki se mu na-lože.

2. gent naj bi ne smel nikoli dru-gače nabirati delavcev, nego samo za določene gospodarje, v katerih imenu in pod katerega odgovornostjo jih na-bira.

3. Z vsakim delavcem bi se morala najprej napraviti pismena pogodba v delavčevem maternem jeziku; torej pri nas v slovenščini. V tej pogodbi bi mo-ralo biti natančno določeno: delo, pla-ča, in sicer za akord in za dnino, kdaj se plačuje in kako se morebitni pre-ujemi za pot polagoma odtrgujejo. Ob-enem bi moralo biti prepovedano, da ne sme agent dajati ne delavcem ne njiho-vim domačim posojila, marveč samo predplače za potnino. Določene morajo biti stroge kazni za slučaj, da se to, kar se je obljubilo, ne drži. V tem slučaju se denarna kazen vzame iz položne kavcije. Za danes naj to zadostuje. Upamo, da bodo naše besede med gozdnimi delavci v Sorici, v Baški do-lini, pa tudi v Loškem Potoku, Babnem polju in Dragi ter povsod drugod, kjer jih je kaj, naše primerni odziv. Pre-pričani smo tudi, da bo Jugoslovanska Strokovna Zveza izvršila svojo dolž-nost in tudi od svoje strani poskrbela, da se izseljeniški zakon tako uredi, da bo tudi tem našim delavcem v varstvo in pomoč.

Zgodba z Montagujevimi de-manti.

Angleški Rih. Marš; slovenski dr. J. K.

»Boljše je, da me ubijete, nego da tako govorite z menoj.«
Počasi je govorila te besede, šepeta-je; potem je šla iz sobe. Mlada ženska me je zanimala; čudne misli mi je vzbudila. Čula sem o dveh osebnostih. Začela sem misliti, je-li ni bilo to v tem slučaju.

Drugo jutro sem šla po Slonovi ulici, kar zagledam pred seboj človeka, ki sem ga spoznala za moža, kateri me je zasleduje Maggie Harris v bančnem vrtu prvič opozoril nanjo.

Spomnila sem se na svitlolasega moža, pred katerim je dekle tako be-žalo. Sklenila sem, da pogledam, kam pojde.

Ko je prišel na vogel ulice, je vstopil v gostilno. Brez premišljevanja sem šla za njim. Šel je naravnost po sobi in se vsedel k možu, ki je sedel pri majhni mizici, katera je stala v nekakšnem al-kovu. Ogladam se in vidim, da stoji druga mala mizica tako, da če se vse-dem k nji, lahko opazujem obeh ob-raza.

Človek, ki sem šla za njim, je bil mož iz bančnega vrta; zdaj sem ga na-

tančno spoznala, bil je pa boljše oble-čen, nego pri prvi priložnosti. Tovariš se mi je pa zdel po Wheelerjevem popi-sovanju tisti, kateri je srečal Maggie Harris na voglu Primlico ulice. Bil je na vsak način mnogo neprijetnejši kot prvi. Bil je temne polti, z dolgim, ten-kim obrazom, visokimi ličnimi kost-mi, tenkimimi ustnami in s parom najne-prijetnejših oči, kar sem jih kdaj vi-dela v kaki človeški glavi.

Razgovarjala sta se večinoma šepeta-je, toda oba sta imela tako gibčne ustne, da so bili njuni gibljaji kakor tiskane vrste za moje oči.

Temni mož je začel izpraševati:

»Kaj novega?«

»Najboljše. V soboto bo.«

»Zakaj? Ali je kak poseben raz-log?«

»Prav poseben in izvrsten raz-log.« — Veli mož se je naslonil na mi-zico tako, da so bile njegove ustne tik drugega. — »V petek popoldne prinese domov nekaj demantov, polno listnico denarja in še več drugih dragocenih reči. Demante, denar in druge dragoce-nosti iz ljubke male shrambe, ki je v steni. Tam bo vse mirno in varno zapr-to, ko pojdeti naš g. Albert Montagni in njegova draga žena doli v Brighton za konec tedna. Tako vidite sedaj, ljubi

profesor Arguo, zakaj bo v soboto, in upam, da boste mogli priti zraven.«

Temnega moža poteze so se namrd-nile v smeh, ki se mi je zdel zelo odu-ren.

»Imam jo v svojih prstih, kakor to-le drobtino. Ž njo naredim, kar hočem.«

»Pretkan mož ste, profesor.« je omenil svetli mož, »toda to, kar misli-te storiti, je tudi zelo pretkana reč.«

»Ali je kaj bolj pretkana, kakor druge reči? Saj veste za biserno ovrat-nico. Ali ni to zelo pretkano, kako je prišla v najino posest, ne da bi bila midva mignila s prstom, ali se kakor-koli postavila v nevarnost?«

»Menda. Toda topot bodo nenavad-ne težave. Priti mora na mesto s pona-rejenim ključem; potem mora odpreti umetno ključavnico z zelo umetnim in natančnim majhnim orodjem. To bi da-lo dela, ko bi bila popolnoma budna; taka, karšna bo, bo pa težko kaj nare-dila. Ne morem si pomagati; mislim si pa, da ne bo nič ložjega, kakor da se ji kaj ponesreči; najmanjši zdrkljaj bi bil pa za nju nevaren.«

»Vi pravite, da poznate shrambo?«

»Seveda; duplikat od ključavnice dobiti; precej me stane.«

»Dobro! In ali imate ključ, ki jo odpre?«

»Imam; videli ste sami ključavni-co in ključ.«

»In vi ste videli njeno spretnost; videli ste, ko je vzela ključ v roko in odprla ključavnico, ne da bi ji bil kaj rekel.«

»Videl sem; bila je čudovita reč. Vi ste čudovit junak, profesor.«

»Zakaj se potlej vznemirjate? Osvojil sem si dekle, telo in dušo. Dam vam jo, če ste svoj posel dobro opra-vili, da se ta reč izvrši v soboto.«

»Profesor, vi ste res čudež. Bila je res sreča, da sem šel zopet za njo in da me je našel tak pripraven dom pri naši mehkosrčni, ljubeznivi Miss Judit Lee.«

Ko sem tam sedela in zasledovala razgovor teh dveh lopovov, mi je bila jasna vsa peklenska zarota, preden sta končala. Ostala sem, ko sta že odšla in premišljala, kaj bi bilo zdaj najbolje storiti. Nazadnje sklenem, da je naj-modrejše, če grem k dr. Ridermanu; pa sem šla.

Po poti sem stopila k javnemu te-lefonu, pozvonila Scotland York in prosila policijskega nadzornika Elisa, naj pride takoj k dr. Ridermanu v Harleyevi ulici.

Ljubljanski volilci S. L. S. pozor!

Krščansko socialni delavci! Volilni ineniki za splošno in mestno kurijo so na magistratu razporejeni do 11. novembra. Vsak naj vpogleda, če je pravilno vpisan. Kdor ni vpisan, naj to takoj naznani tajništvu S. L. S., v hiši Ljudske posojilnice, nasproti hotela »Union«.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

TOBAČNI MONOPOL 1914.

Vlada je takoj, ko se je zopet sešel državni zbor, predložila proračun. Novi proračun se v toliko od starega razlikuje, da ne velja kakor do zdaj za celo leto, marveč le za polovico leta 1914. Proračuna namreč ne bodo več uravnavali po koledarjevem letu kakor do zdaj, marveč ga bodo napravili od 1. julija do 30. junija. Zdaj po vladi zbornici predloženi proračun je prehodni proračun. Ne moremo po njem natančno presoditi, kaj da je vse tobačnemu delavstvu prinesel. Vlada je namreč v zbornici izjavila, da državni dohodki in stroški v obeh letnih polovicah niso enaki. Vstavljene vsote zato ne obsegajo polovičnih izdatkov, marveč so večinoma nekoliko manjše. Mi to pozneje tudi primerjamo. Primerjevanje s prejšnjim proračunom nam kaže, da se na želje tobačnega delavstva ne ozirajo. Izdali so obrok, da se izplača za padli obrok starostnih službenih priklad, drugače pa niso več za delavstvo proračunali. Postavka »stroški fabrikacije« se je sicer za 115.780 kron povišala, a iz nje izplačajo tudi večje izdatke za nove stroje. Pojasnila proračunu na to kažejo in govore tudi o znižanju potrebščine za plače, češ, da so padle plače zato, ker se je veliko delavcev vpokojilo. To je pa le deloma resnično. Res je, da je v primeri s prej več delavcev bilo vpokojenih, a ne vedno prostovoljno, marveč so šele zadnje čase z vsemi sredstvi izkušali znižati število delavstva in so se v ta namen tudi vpokojitev poslužili. Ne more se dvomiti, da se je radi novih strojev znižalo število delavcev, a tudi varčuje se tako, da je že preneumno. Saj so leta 1911. manj izplačevali, kolikor je bilo proračunano. Če pa tudi manj izdajo, se pa le v finančnem ministertvu ne spominjajo na želje in na zahteve tobačnega delavstva, dasi morajo njih upravičenost priznati. Poleg izboljšanja plač je izredno važno vprašanje stanovanj. Glavno ravnateljstvo je že večkrat zatrjevalo, da mu je to vprašanje pri srcu, a zgodilo se za to ni nič. Prepovedno je tudi, da se izpopolni skrb za bolno delavstvo in delavski dopusti.

Najvažnejše točke iz proračuna so:

Potrebščine.

1. Administracijski izdatki leta 1914 2.800.500 K leta 1913 2.880.000 K.
2. Nabavni in fabrikacijski izdatki: a) nakup inozemskih tobačnih listov in fabrikatov leta 1914 17.750.000 K leta 1913 19.040.000 K. b) Nakup domačih tobačnih listov in tihotapskega tobaka leta 1914 15 milijonov 541.500 K, leta 1913 15.052.100 K. c) Fabrikacijski stroški itd. a) fabrikacijski stroški leta 1914 17.740.000 kron, leta 1913 19.624.220 K. b) voznine leta 1914 2.000.000 K, leta 1914 2.021.000 K. c) bolniške in nezgodne zavarovalnine leta 1914 220.500 K, leta 1913 220.500 K.
3. Izredni stroški: a) nakup zemljišč in stavbe leta 1914 75.000 K, leta 1914 75.000 K. b) stroški za prireditve razstav leta 1914 5000 K, leta 1914 5000 K. 4. Prodaja tobaka l. 1914 1.737.000 kron, leta 1913 1.903.778 K. Skupaj leta 1914 59.869.900 K, leta 1913 60.821.783 K.

Pokritje.

1. Dohodki tobačne režije leta 1914 4.282.600 K, leta 1913 3.928.200 K.
2. Dohodki po prodaji doma leta 1914 165.772.800 K, leta 1913 161.894.050 kron. Skupaj leta 1914 170.055.400 K, leta 1913 165.822.250 K. Podrobnejše se posamezne postavke takole tolmačijo.

Potrebščine.

Uprava stane 2.800.500 K. Za proračunsko dobo doznane osebne plače (1.676.220 K) se ozira na stanje, v katerem se nahaja stalno nastavljeno osebje. Nagrade in podpore se bodo nižjim uradnikom izboljšale. Popotni in preseljevalni izdatki so se proračunali s 37 odstoki povprečnega uspeha v zadnjih treh letih.

Ostale postavke se proračunavajo s polovico in so se takole povišale:

Honorarij in plače drugim funkcionarjem so se povišali, ker se nastavljata še dva tvorniška zdravnik in ker zapadejo triletnice zdravnikom.

Izdatki za vzdrževanje tvornic in domače potrebščine se ozirajo na plače nočnih čuvajev, zidarjev in izdatkov za snajenje in za razsvetljavo.

Pisarniški in manipulacijski izdatki so se povišali z ozirom na obče dobrodelne naprave.

Nabavni in fabrikacijski izdatki so se proračunali s 55.332.000 K.

Nakup inozemskega tobaka se proračunava s 17.750.000 K, okroglo 476 odstot. potrebščine.

Za proračunsko leto s 15.540.000 K 70 odstotkov, nakup domačega tobaka obsega tudi povišan nakup tobaka na Ogrskem.

Plače delavstvu se glede na starostne službene doklade povišajo za okroglo 5.600.000 K.

Bolniški stroški se proračunavajo z 220.500 K, okroglo 45 odstotkov letne potrebščine.

Prevoznine so se za 2.000.000 K znižale.

Tobačna prodaja se je proračunala povprečno s 47,8 odstot.

Pokritje.

Dohodki tobačne režije so proračunani s 4.282.600 K.

Iz prodaje tobaka v inozemstvu se je proračunala s 54,3 odst., prodaja tobaka v inozemstvu pa s 165.772.800 K.

Izkupiček limito tobaka se je proračunal s 464.000 K (84,2 odst.).

Če primerjamo, dobimo tole sliko: Leta 1914 dohodki 170.055.400 kron, izdatki 59.869.900 kron, prebitok 110 milijonov 08.400 K.

Leta 1913 dohodki 165.822.250 kron, izdatki 60.821.983 kron, prebitok 105 milijonov 000.267 kron.

Jugoslovan. Strokovna Zveza.

DELAJSKI SOCIALNI TEČAJ J. S. Z. V TRŽIČU.

Ljubljana, 5. nov. 1913.

Delavskega socialnega tečaja J. S. Z. v Tržiču se po svojih delegatih udeležijo vse skupine in plačilnice J. S. Z., ki so podrejene gorenjskemu okrožju J. S. Z. Spored mu določa načelnost: 1. Delavsko zavarovanje, poroča glavni tajnik J. S. Z. tov. dr. Jakob Mohorič. 3. Delavstvo in deželna postavo daja, poroča deželni poslanec č. g. župnik Piber. 4. Delavska postavo daja, poroča odbornik J. S. Z. tov. državni poslanec Jožef Gostinčar. 5. Jugoslovanska katoliška demokracija, poroča I. podnačelnik J. S. Z. tov. Moškerc. — Tečaj se prične ob 9. uri dopoldne in traja do 12. ure opoldne, in od 3. do 5. ure popoldne. Gorenjsko okrožje J. S. Z. zbora od 1. do 3. ure popoldne. Socialni tečaj bo v prostorih Društva sv. Jožefa, ki je rade volje J. S. Z. odstopilo prostor za delavski socialni tečaj, za kar se mu zahvaljujemo. — Jugoslovanski kršč.-soc. delavski pozdrav. — Načelnost J. S. Z. — Načelnik: Dr. Ivan Zajec l. r. — Zapisnikar: Frančišek Kerhnel r.

POZIV V KORIST DELAVKAM-MATERAM!

Vincencijeva konferenca v Spodnji Šiški je ustanovila »Zavetišče«, kjer se nadzorujejo šoloobvezni otroci ob prostem času med dopoldanskim in popoldanskim poukom, kakor tudi popoldne po končani šoli do šestih zvečer, ko se lahko v spremstvu starišev ali pa sami podajo domov. S tem je pomagano onim staršem, kateri bi radi svoje otroke lepo vzgojili, pa tega vsled svoje službe, bolezni ali drugega vzroka ne morejo storiti. Kajti otroci se ne nadzorujejo samo, ampak dobe opoldne tečno kosilo in to za nizko ceno 1 kro- ne 20 vinarjev tedensko.

Stariši — delavci! Ako se zavedate vaše svete dolžnosti, ohraniti svojim otrokom telesno zdravje in jih varovati pred dušnimi nevarnostmi, pohujšanjem in zapeljavanjem, pošljite otroke v to zavetišče, ki ima svoje prostore v Spodnji Šiški, v nekdanji Favajevi hiši tik postaje Ljubljana-državni kolodvor. Sprejem otrok v »Zavetišče« pa je prevzel P. Marijofil Holeček, frančiškan, pri katerem naj se dotični stariši oglase tekom 14 dni.

Odbor Vinc. konfer.

× × ×

Skupina Litija. Dne 22. oktobra je pri društvenem večeru J. S. Z. ob navzočnosti okrog 40 članov predaval do-

mači g. župnik Fr. Kralj o človeških temperamentih. Dne 29. oktobra pa je bila društvena dvorana, soba in veža nabit polna. Nad 100 poslušalcev se je nabralo. Zakaj? Razvedelo se je, da bo prišel presvetli g. knezoškof na vizitacijo k č.č. sestram frančiškankam in obenem obiskat tukajšnje društvo. Dokler presvetlega ni bilo, je predaval g. kaplan o nalezljivih boleznih, o bacilih, ki jih povzročajo, in o sredstvih se jih obvarovati. Presvetli pa je priporočal delavstvu, da naj skrbi za zdravje dušo v zdravem telesu. Delavstvo je hvaležno, da je Presvetli počastil s svojim prihodom in obiskom tudi naš trg. — V društvu se je pričel tudi kljeklarski tečaj. Obiskuje ga 18 delavk. Podučuje č. sestra Vincencija.

Slovensko katoliško akademično tehnično društvo »Zarja« v Gradcu je izvolilo na I. obnem zboru 30 oktobra t. l. sledeči odbor: Predsednik: Žvokelj Dominik, jur.; podpredsednik: Sivec Ivan, fil.; tajnik: Janežič Pavel, med.; blagajnik: Čizman Ant., jur.; knjižničar: Drobnič Ivan, med.; gospodar: Kump Marijan, tehn.; odb. namestnik: Velkavrh Stanko, med.

Idrija v temi! Pod tem naslovom poročajo listi vsako leto dva do trikrat o nedostatkih naše elektrarne. Kadar je luči najbolj treba, gotovo pa spomladi in jeseni, takrat »Kogovšek« ugašne in ne samo posamezne večere, že cele tedne smo imeli pravo egiptovsko temo. Cela naprava je pristna liberalna polovičarija, pa še draga povrh; mestna občina, ki bi si bila sama elektrarno omislila, plačuje leto za letom masne tisočake in vsak trenutek pride lastnik s poviškom ali stroški, kar tem ložje stori, ker je notarsko sklenjena pogodba tako učeno sestavljena, da se nihče ne spozna. Prižigati in ugašati bi se moralo ob solčnem zahodu in vzhodu, v resnici pa se po cele ure popuša, goriti bi moralo vse noči, a se ob najmanjši luni ugaša, četudi je proti pogodbi. Havarije so se že spočetka pričele in je moral lastnik celo v kuratelo. Izprva so se izgovarjali na turbino, pozneje na parni stroj, zatem na akumulatorje in zdaj jih je nekdo z Dieselmotorjem ugreel, tako da nikoli ni prav. Poletu je premalo vode, pozimi in spomladi preveč, premog je pa celo leto drag, tako da je vedno dovolj izgovorov. Omrže jeto takih kolih izpeljano, kot bi bili na drvišču in ne — v drugonajvečjem mestu na Kranjskem; okusa sicer pri nas nobeden ne pozna, a kjer je gospodarju v dobiček, bi se vendar smel upoštevati. Havarije so dan zadnem — občina pa za egiptovsko temo tisočake plačuje. Svoj čas so se mokačili na vse pretege v občino silili — najbrž so hoteli po svojih načelih deliti, pa niso nič našli. Zdaj ko imajo svojega župana, pa molče — ker delati ne znajo. Saj pogodbo tako prenovite, da bo komu podobna, ali pa vse skupaj pustite, če ne znate, meščanstvo naj si pa svojo razsvetljavo omisli!

Iz Dev. M. v Polju. Na popolnoma zlagane novice, katere prinaša zadnji »Slovenski Narod« iz našega kraja, niti ne odgovarjamo ne. Bralce, kateri isto bero in tudi verjamejo, samo pomilujmo. Odgovor bo dobil »Slovenski Narod« že pri volitvi dne 1. in 9. decembra t. l., takrat se bo pokazal uspeh »Narodovih« laži in obrekovanj. Danes imamo obračunati z neko drugo osebo, katera je prišla s svojim lačnim trebuhom pred nekaj meseci v Vevče, da dela zgago in prepri med nami ter da opveličuje edino pravi liberalizem. Ta oseba je naš brivec Jordan v Vevčah. On meni, da bo on rešil liberalizem v Vevčah, ker pri vsaki priložnosti zabavlja čez voditelje S. L. S. ter proti duhovščini in cerkvi sploh. Naš denar mu je všeč, toda skrbeti hočemo, da mu ga bo kar najmanj mogoče v roke prišlo. Z vso svojo surovo »olikanostjo« zabavlja proti našim društvom. Dosedaj je to delal brez vzroka, ker smo mu denar nosili v roke. V prihodnje bo imel vsaj vzrok, ker ga toliko sovraženi pristaši S. L. S. ne bomo več nadlegovali.

Gorje. Skupina J. S. Z. je priredila v nedeljo, dne 2. t. m., popoldne po cerkvenem opravilu javno predavanje. Predaval je poslanec Piber o nezgodni zavarovalnici v Trstu. Govornik nam je natančno opisal delovanje nezgodne zavarovalnice. Opisal nam je, kaka krivica se godi pri tej zavarovalnici slovenskemu delavcu in obrtniku, dasi nas je nad dve tretjini Slovencev zavarovanih pri tej zavarovalnici in plačamo samo mi Kranjci nad pol milijona kron na leto. Kako nas zatira italijansko vodstvo nezgodne zavarovalnice v Trstu, nam je že iz lastne izkušnje znano. Zidale so se že krasne palače iz tega našega denarja, za delavstvo seveda pa le po takih krajih, kjer je v pretežni večini italijansko delavstvo, in sicer v Trstu in v Istri. Kje pa imamo

na Kranjskem kako delavsko hišo, ki bi jo bila zidala nezgodna zavarovalnica? Ni je! In zakaj je ni? Zato, ker ni stalnega italijanskega delavstva, za Slovence pa denarja nimajo. Slovenski delavec in obrtnik, vidva plačajta samo letni prispevek, za drugo vas ne rabimo, tako si pač mislijo italijanski uradniki tam v Trstu, katerih je komaj 48 in pa nekaj slug. Slovenski delavci po naši širni slovenski domovini, stavi-te resolucijo pri vseh svojih sestankih in shodih, kakor smo že mi storili dne 8. septembra t. l., da se nezgodna zavarovalnica čim prej premesti iz Trsta v Ljubljano. Pridružite se temu klicu vsi, kajti ta klic je že naš deželni poslanec Piber v zadnjem zasedanju v deželni zbornici natančno pojasnil in živo opisal krivico, ki se godi slovenskemu delavcu pri nezgodni zavarovalnici. — Naša skupina tudi odpošlje 4 člane na socialni tečaj v Tržič. — Članom skupine naznamo, da v nedeljo, dne 9. novembra, ne bo uradne ure od 11. do 12. ure dopoldne. Tisti, ki še niste poravnali članarine, pridite prihodnjo nedeljo ob 11. uri v uradni prostor.

Pri gradnji belokranjske železnice zaposleni delavci so zavarovani mesto pri domači okrajni bolniški blagajni, pri neki podjetniški blagajni v Inomestu, ki ima nastavljenega lastnega zdravnika, baje nekega žida, ki seveda ne razume besedice slovensko. Ta zdravnik skrbi na tak nestrokovnjski način za svoje podjetje, da bolnika, ki se je poškodoval pri delu in dobil kilo (bruha), pita s »švindlerjem«. Re- več je moral obiti razne oblasti, preden je prišel do pravice in bolniščine, katero mu je le-ta zadrževal. Kdo bo pa plačal bolniku razna pota, ki jih ima vsled postopanja tega zdravnika v Novo mesto in v Ljubljano ter v Preloge, ne ve niko. Zoper to bolniško blagajno in zdravnika se čujejo splošne pritožbe. Pozivljamo c. kr. okrajno glavarstvo, da napravi red.

Volitve v obrtno sodišče.

Dne 14. oktobra je razglasila deželna vlada, da se vrše volitve prisednikov in namestnikov v obrtno razsodišče v nedeljo dne 23. novembra t. l. za skupine delojemalcev (delavcev). Voliti bode v prvi skupini velikih obratov (izvzemši trgovinski obrati) 4 prisednike iz volivnega razreda delavcev, ter 2 namestnika in 1 prisednika za vzklicno sodišče.

V drugi skupini vseh malih obratov izvzemši trgovine: 5 prisednikov, 3 namestnika in 1 prisednika za vzklicno sodišče.

V tretji skupini vseh trgovinskih obratov: 3 prisednike, 2 namestnika in 1 prisednika za vzklicno sodišče.

V četrti skupini 1 prisednika, 1 namestnika in 1 prisednika vzklicnega sodišča.

Izstopijo sedaj sledeči člani, namesto katerih je treba voliti nove oziroma iste iznova:

Iz volivnega razreda delavcev:

Prva skupina:

Karu Josip, usnjarski delavec v Ljubljani, Martinova cesta 5.

Vrtačnik Franc, blagajničar na Viču 48.

Bizjak Peter, mizar v Ljubljani, Turjaški trg 8.

Novinc Fran, papirniški delavec na Svetju 3.

Namestniki:

Križaj Martin, jermenarv Mostah št. 74.

Melja Jakob, papirniški delavec v Dolu.

Prisednik vzklicnega sodišča:

Medica Ivan, knjigovodja v Ljubljani.

Druga skupina:

Prisedniki:

Brozovič Jurij, krojač v Ljubljani.

Piškur Anton, pek v Ljubljani.

Bajda Ivan, krojač v Ljubljani.

Šimnovec Josip, čevljar v Ljubljani.

Gašpari Anton, mizar v Ljubljani.

Namestniki:

Makovec Ivan, pleskar na Viču.

Babnik Fran, kamnosek, Zgornja Šiška.

Frle Josip, krojač v Ljubljani.

Prisednik vzklicnega sodišča:

Kavčič Tomaž, mizar v Ljubljani.

Tretja skupina (trgovska):

Prisedniki:

Sekula Josip, poslovođa v Ljubljani.

Držar Josip, trgovski pomočnik v Ljubljani.

Petan Fran, knjigovodja v Ljubljani.

Namestniki:

Potočnik Anton, knjigovodja v Ljubljani.

Ciuhha Josip, trgovski sotrudnik v Ljubljani.

Prisednik vzklicnega sodišča:

Mulaček Fran, poslovodja v Ljubljani.

Četrta skupina:

Prisednik:

Ceč Karel, tiskarniški faktor v Ljubljani.

Namestnik:

Franc Leon, knjigovodja v Ljubljani.

Prisednik vzklicnega sodišča:

Golli Robert, prokurist v Ljubljani.

V torek dne 25. novembra pa volijo ravno isto število in po istem redu delegatci svoje zastopnike.

Volilo se bo v osmih sekcijah, in sicer: I. sekcija, ki obsega občine D. M. v Polju, Dobrunje in Podgorica, pri Devici Mariji v Polju. — II. sekcija obsega občine Moste, Ježica in Crnuče, v Mostah. — III. sekcija obsega občine Brezovica, Dobrova, Log, Rudnik in Vič, na Glincah (občina Vič). — IV. sekcija obsega občine Sp. Šiška, Šmartno, St. Vid in Zg. Šiška, volivni okraj St. Vid. — V. sekcija obsega občino Medvode, volivni okraj Preska. — VI. sekcija obsega občine Grosuplje, Liplenje, Račna, Slivnica, St. Jurij in Šmarje, volivni okraj Stranska vas (občina Grosuplje). — VII. sekcija obsega občine Iška Loka, Iška vas, Pijava Gorica, Studenec (Ig), Tomišelj, Vrbljenje in Zelimlje, volivni okraj Studenec (Ig). — VIII. sekcija obsega ozemlje deželnega stolnega mesta Ljubljane. Volivni okraj Ljubljana.

Z ozirom na važnost teh volitev opozarjamo delavstvo, da se na nje pripravi in voli res take može, ki so sposobni braniti opravičene koristi delavcev.

Kandidate, ki naj jih krščanskosocialno delavstvo na glasovnice zapišemo, prihodnjič objavimo.

Pisatelj Finžgar predava prihodnji torek, dne 11. novembra, točno ob 8. uri zvečer v veliki dvorani »Ljudskega doma«. Pridite k predavanju polnoštevilno!

Okno v svet.

Prirastek članov raznih strokovnih organizacij v Avstriji lansko leto ni bil prav nič ugoden. To dejstvo je pa prav lahko umljivo, ako pomislimo, da je bilo lansko leto precej kritično leto. Vzrok je tudi splošna denarna kriza in pa to, da je bilo lansko leto vsled denarne krize in balkanske vojske mnogo delavstva brez posla. Vendar nekaj pri vsem tem je razveseljivo: Krščanske strokovne organizacije so pridobile 269% članov, medtem ko so jih pridobile socialno-demokratske strokovne organizacije le 153%; torej za 116% manj kot krščanske socialne organizacije. Delavstvo se je pričelo v splošnem zavedati in posebno v času raznih kriz dobro vidi in vé, kje so solidne organizacije in kje je kaj pričakovati, kje pa nič. Dasi ravno letošnje leto ni boljše ali je še morda slabše za delavske razmere, vendar prvo polletno letošnje poročilo kaže, da krščan-

ske strokovne organizacije prav lepo napredujejo, in upati je, da bo letošnja skupna procentna številka na prirastku članov višja od lanske.

Nezgodna in zdravniška skrb za kmetijske delavce na Ogrskem. Poljedelski minister na Ogrskem je predložil državni zbornici zakonski načrt, po katerem bo veliko poljedelskih delavcev deležnih zavarovanja v »Deželni pomožni blagajni za poljedelske delavce.« Vsi poljedelski delavci kakor tudi delavci pri poljedelskih strojih pa morajo biti zavarovani zoper nezgode. Glede bolniščin pa bodo delodajalci otrsro zavezani, da bodo morali na svoje stroške skrbeti za obolelega posla in mu preskrbeti zdravnika in zdravila.

Pruska vlada je dala tudi letos za izboljšanje delavskih stanovanj in stanovanj nižjih državnih uradnikov 15 milijonov mark. Doslej je dala pruska vlada v ta namen že 173 milijonov mark. V Prusiji se torej veliko večja važnost polaga na zdrava delavska stanovanja kakor v Avstriji. Ni čuda, če je temu primerno tudi umrljivost nižja.

»Dajte nam nazaj usmiljenke v bolnišnice.« Ta klic gre danes po Francoskem in razna okrožja v peticijah nujno prosijo, da jim dovoli v bolnice zopet vpeljati usmiljenke. Okraj Grenoble je pred kratkim poslal tako peticijo z 11.000 podpisov na vlado. V okrožju Montmartre v Parizu pa so imeli socialno-demokratski delavci velikansko shod, kjer so odločno zahtevali od vlade, da naj v javnih bolnišnicah zopet nastavi usmiljenke, češ, te strežejo delavcem z isto ljubeznijo kot bogatinom. Bogatini se zdravijo v sanatorijih in ker dobro plačajo, se jim tudi dobro streže. Delavci ne morejo plačati, zato se pa po bolnišnicah z njimi od strani strežnikov in strežnic grdo ravna. Res je: Samo ena ljubezen je, ki vse premore in ta je krščanska.

Kmetijska družba v Nemčiji je imela v lanskem letu 18.394 članov in 1.748.300 mark dohodkov. Družba je imela 290 uradnikov in kmetijskih strokovnjakov. Družba je prodala v pretečenem letu za 12 milijonov umetnih gnojil, za 3 in pol milijona umetnih hranil in 8 milijonov kilogramov semen. Družba je izdala v preteklem letu 34 publikacij, ki so bile strokovnega značaja.

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Jožef Gostinčar, drž. posl. — Tisk Kat. tiskarne.

A. ŽIBERT, Ljubljana
Prešernova ulica
priporoča svojo
veliko zalogo čevljev do-
mačega izdelka

"ZENIT"

Tovarne za asbestškrilj „ZENIT“
družba z om. zav. Mor. Žumberk
dobavljajo najboljši in najcenejši
krovski material
Zastopnik: ZAJEC & HORN, Ljubljana, Dunajska cesta 73

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol LJUBLJANA
Mestni trg 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavio, nogavio, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robov, ovrtnikov, zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini

Janko Češnik
(Pri Češniku) LJUBLJANA
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejšo blago za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Solidno izdelane
dežnike in solnčnike
priporoča
po najnižjih cenah
L. Mikusch, Ljubljana,
Mestni trg št. 15.

KUC

Zdravniško priporočeno **kritvoreče vino, daje moč in zdravje.**
Vzorec 4 steklenice 5 kg franko po poštne povzetju K 450.

Edina zaloga **BR. NOVAKOVIĆ**
veletrgovina vina, vermuta, marsale, malage, konjaka, žganja itd.
LJUBLJANA.

Zagrebski
Franck

priporočujemo kot priznani **najboljši** kot lovniško znamko pridelek za kavo!

Člen IX.

V trgovinskem obrtu je nedeljsko delo za njega obrat dovoljeno največ na trajno dobo štirih ur, katere naj ustanovijo politična deželna oblastva, zaslišavši trgovinsko in obrtno zbornico in pa dotične občine, zadruga in odbor pomočniških zborov. To se more ustanoviti za različne stroke trgovine in za posamezne občine ali dele občin različno.

Enako morejo politična deželna oblastva izmero pri trgovinskem obrtu dopustnega nedeljskega dela z ozirom na krajevne razmere znižati tudi pod največinsko dobo, oznamenjeno v prvem odstavku, in morebiti nedeljsko delo prepovedati za vse leto ali za določene dele leta.

Za posamezne nedelje, ob katerih posebne razmere zahtevajo razširjen opravični promet, kakor o Božiču, ob praznikih deželnih patronov i. e., morejo politična deželna oblastva, zaslišavši dotične občine, zadruga in odbor pomočniških zborov dovoljevati, da se ure, ob katerih se smejo trgovinski obrti obratovati, pomnože do osmih ur. Prav tako morejo politična deželna oblastva z ozirom na posebne krajevne razmere, kakor za prodajanje devotionalij (odpustkovi, svetinj) na božjih potih, potem živeža v krajih, kamor meščani radi napravljajo izlete, na kolodvorih i. e. m., dovoljevati, zaslišavši dotične občine, zadruga in odbor pomočniških zborov, da naj se ure, ob katerih se mejo trgovinski obrti obratovati, pomnože za vse nedelje ali za nedelje posebnih letnih časov ali drugačnih dob do osmih ur.

Naposled morejo politična deželna oblastva za tiste kraje, ki imajo manj kakor 6000 prebivalcev, in v katere dohajajo ob nedeljah prebivalci iz okolice, da si oskrbijo svoje potrebščine, dovoljevati pomnožbo ur, ob katerih se smejo trgovinski obrti obratovati, za vse nedelje ali za nedelje posebnih letnih časov do šestih ur.

Ob nedeljah je delavcem z ozirom na njih vero dovoliti čas, ki je potreben, da gredo k predpoldanski službi božji.

Tiste ure, v katerih ni dovoljeno nedeljsko delo za trgovinski obrat, morajo vhodna vrata k opravičnim prostorom, namenjenim za promet z občinstvom, biti zaprta.

Ako se obratuje s kakim trgovinskim obrtom v skupnem obratovališču še kak drug, glede nedeljskega počitka različno uravnan obrt, naj velja glede vsega obratovanja strožji predpis o počitku, ako uredba obratovališča ne omogočuje ločitve posameznih obratov po prostoru, ki bi zanesljivo jamčila, da se izpolnjujejo dotični predpisi o nedeljskem počitku.

Javna razsvetljava.

Nedeljsko delo je dovoljeno za vzdrževanje in oskrbovanje svetilnic, oziroma svetečih predmetov.

Nadomestni počitek: 24 ur prihodnjo nedeljo ali na kak delavnik ali po šest ur počitka v dveh dnevih tedna.

43. Obrt najemnih voznikov za prevažanje ljudi

(vozniki z dvema konjema, z enim konjem itd.).

Nedeljsko delo je dovoljeno.

Nadomestni počitek: 24 ur prihodnjo nedeljo ali na kak delavnik ali po šest ur počitka v dveh dnevih tedna.

45. Posojevalnice transportnih sredstev za ljudi

(živali za ježo, čolni itd.).

Nedeljsko delo je dovoljeno.

Nadomestni počitek: kakor zgoraj pri točki 43.

47. Brodništvo po notranjih vodah.

Nedeljsko delo je dovoljeno.

Nadomestni počitek: kakor zgoraj pri točki 43.

48. Podjetja za pokopavanje mrličev.

Nedeljsko delo je dovoljeno za polaganje mrličev na mrtvaški oder, za pogrebne svečanosti, za prevažanje mrličev in za pogrebe.

Nadomestni počitek: kakor zgoraj pri točki 43.

49. Podjetja za javne posle.

(Zavodi postreškov, javnih nosačev, vodnikov, slov.)

Nedeljsko delo je dovoljeno.

Nadomestni počitek: kakor zgoraj pri točki 43.

50. Prevažanje blaga.

Nedeljsko delo je dovoljeno za oddajanje brzovoznega blaga pri železnicah in parnih ladjah, oziroma za prevzemanje in dostavljanje brzovoznega blaga prejemnikom.

Nadomestni počitek: kakor zgoraj pri točki 43.

51. Gostilničarski in krčmarski obrt.

Nedeljsko delo je dovoljeno.

Nadomestni počitek: kakor zgoraj pri točki 43.

52. Kopališča.

Nedeljsko delo je dovoljeno.

Nadomestni počitek: kakor zgoraj pri točki 43.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode,
dečke in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc

Ljubljana, Rimska cesta šte. 24.
Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kaplje za želodec, izvrstno, krepljeno in slast do
jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kaplje zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posiljalni prašek, proti oginjvanju otrok in proti po-
tenju nog, skatlica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oces in trde
kože, steklenica 70 v.
„Sladin“ za otroke, skatlica 60 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepljeno
sredstvo, steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrsten pripomoček proti kašlju, ste-
klenica 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

IVAN JAKŠIN SIN v Ljubljani,

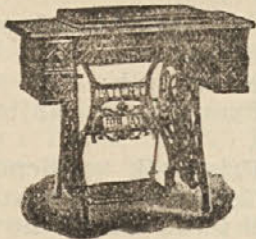
Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih

voznih koles in
šivalnih strojev

— za rodbino in obrt. —

Sladni čaj-zajtrk!

Kri! 50% prihranka in okusen zajtrk, južina! dose-
žejo oni, ki namesto kave, čaja, kakoa, sladne kave, pijejo
sladni čaj. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto
moke za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — Je za po-
lovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima ime Sladin in
Moč! je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin.
Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev
lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem
otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: le-
karna Trnkóczy: Schönbrunnerstrasse šte. 109.
Zdravje! Josefstädterstrasse šte. 25, Radetzkyplatz šte. 4.
V Gradcu: Sackstrasse šte. 4.
Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe.
Za resničnost tega naznanila jamči 5 tukaj navedenih tve-
rk Trnkóczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb.

Zdravniško priporočeno zdravilno sredstvo:

BIOGLOBIN

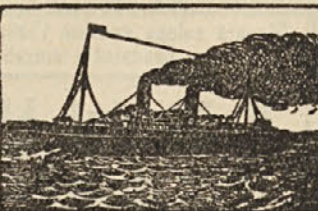
Kri tvoreča pijača izvrstnega okusa.
Odlično krepljeno sredstvo za mlade in stare.
V steklenicah po K 3.50 in K 2.— v vsaki
lekarni. — Glavna zaloga za Kranjsko:

Mr. R. Sušnik

lekarna „Pri zlatem jelenu“
Ljubljana, Marijin trg.

Edina in najkrajša linija v Ameriko!

Samo 5 dni!
iz Hawre v
New-York
francoska prek-
morska družba.

Veljavne vozne liste (Šifkarte) za francosko linijo iz
Hawre v New-York in listke za povratek iz Amerike
v staro domovino, po najnižji ceni

In brezplačna po-
jasnila daje samo **ED. ŠMARDA**
potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18
v hiši „Kmetke posojilnice“.

Največja in najstarejša
tovarna lončenih peči in
raznih lončenih izdelkov
Avguſt Drelse, Ljubljana

Mnogokrat odlikovana.

Priporoča se slavnemu
občinstvu in prečastiti du-
hovščini v naročila na
štedilna ognjišča
in peči

preproste in najfinejše, iz-
vršene v poljubnih moder-
nih barvah in vzorcih naj-
bolj strokovnjaški, solidno
in trpežno po najnižjih ce-
nah. Župniščem, samosta-
nom in šolam dovoljujem
znaten popust. Ilustrirani
ceniki so na razpolago.

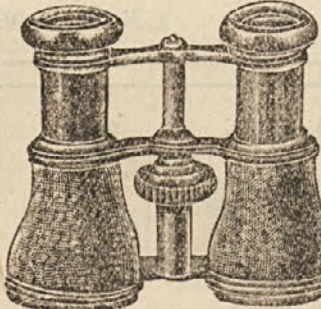
Potniki v Ameriko
Kotirski telijo dobro, po ceni in
nanesljivo potovali naj se obrnejo
Simona Hmelcova
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Rabovalna Pojasnila daje se brezplačno.

FR. P. ZAJEC, Ljubljana
Stari trg št. 9.
Izprašani optik.

Zalagatelj c. in kr. armade, c. in kr. vojne
mornarice, c. kr. domobranstva itd.

Največji optični zavod.

Prvi spe-
cialist za
očala in
ščipalnice,
narejene
strogo
natančno
po naročilu
in zdravni-
ških pred-
pisih. —
Nadalje
priporo-
čam svo-
jo veliko
izbiro
strokov-
njaško pravilno izdelanih toplomerov, zrako-
merov, daljnogledov vseh vrst, kakor Zeiss, Bush,
Goerz itd. Vsa popravila izvršujem v svoji lastni
po najnovejšem sistemu z električnim obratom urejeni delav-
nici in je ogled iste moj cenj. odjemalcem vsak čas dovoljen.
Bogala zaloga najboljših ur, zlatine in srebrnine. Zahtevajte cenik.

53. Preskrbovanje z vodo.

Nedeljsko delo je dovoljeno z omejitvijo na delavce, ki so ne-
obhodno potrebni za vzdrževanje delovne strojev za vzdiganje
in porazdeljevanje vode.

Nadomestni počitek: kakor zgoraj pri točki 43.

Ostali v omenjenih ministrskih naredbah naštetih obrti, za ka-
tere je tudi deloma dovoljeno nedeljsko delo, so: 1. semenarice;
2. morske saline; 5. izdelovanje pološenega posodja; 9. steklarice;
10. izdelovanje ogljenih klinčkov za električno svečavo; 11. izdela-
vanje leseninskega posodja; 13. zavodi za čiščenje črev; 18. izdelova-
nje celuloze (iz lesa, slame, itd.); 21. sušilnice in žveplarnice za
hmelj; 22. izdelovanje sladkorja; 23. izdelovanje sukusa (soka iz
sladke koreninice); 24. izdelovanje sirupa in grozdnega sladkorja;
26. izdelovanje konserv; 28. žgalnice in čistilnice špirta, izdelovanje
stiskanih droži; 31. izdelovanje umetnega ledu; 32. izdelovanje ke-
mičnih proizvodov; 33. izdelovanje talšč (margarina, stearina in
glicerina); 34. čistilnice rudninskega olja; 38. osrednje kurjenje na
par ali vodo; 40. podjetja z omnibusi in vozovi dostavniki; 50. obrt
godcev.

V vseh drugih obrti, ki tukaj niso izrečno navedeni, mora ob
nedeljah počivati nedeljsko delo, izvzemši slučaje členov III. in
IX. o nedeljskem delu v trgovinskih obrti.

V poprej naštetih obrti se sme vršiti delo tudi ob nedeljah,
toda le pod pogoji, ki so pri vsakem posameznem obrtu izrečno ome-
njeni. Pripravljalna ali kakšna druga postranska ali pomožna dela
se ne smejo opravljati.

Pri onih nepretrgoma se vršecih obrti, katerim je dovoljeno
nedeljsko delo, sme se vršiti to delo le v toliko, kolikor je nepo-
sredno v zvezi s pravilno, nepretrgano delovno.

Poleg teh izjem določa ministrska naredba z dne 24. aprila
1895 (drž. zak. št. 58) še naslednje polajšave:

Kolikor bi se za opravljanje del po § 2. (navedene ministrske
naredbe) ob nedeljah izrečno dovoljenih, potem za svečavo in kur-
javo delovnih prostorov in za hladilne naprave v obrti, navedenih
v § 2. (navedene ministrske naredbe) kot potrebno pokazalo oskrbo-
vanje parnih kotlov, motorjev, sesalk, vzdigalnikov, vrvlekov, dina-
mostrojev, akumulatorjev, strojev za narejanje mrzlot in njih po-
možnih aparatov, ali za uporabljanje živali, je ob nedeljah dovoljeno
oskrbovanje in nadziranje teh strojev in aparatov in pa paznja na
živali. — Tudi v vseh drugih obrti je nedeljsko delo z omejitvijo
na neobhodno potrebne delavce dovoljeno zastran svečave in kur-

jave v delovnih in sušilnih prostorih, za ogrevanje in zanetbo peči,
za obratovanje hladilnih naprav in za paznjo na živali, ki spadajo
k obratu. Prav tako je dovoljeno, da se zakurijo parni kotli, predno
se obrat prične v ponedeljek (§ 3. navedene ministrske naredbe).

Nedeljsko delo je dalje dovoljeno za to, da delavci kakega pod-
jetja razkladaajo vozove, ki jih je stična železnica postavila na obrtne
kolovoze (dovlačnico), dalje za nakladanje, toda le v toliko, kolikor
bi podjetje, ako bi se držalo nedeljskega počitka, nasproti stičnemu
železničnemu podjetju trpelo kako materialno škodo (globo zastran
predolgo trajajoče rabe voz i. e.). (§ 4. nav. min. nar.)

Delavcem, ki se ob nedeljah uporabljajo pri delih, označenih v
§§ 3. in 4. (nav. mni. nar.), več kakor tri ure, dodeliti je nadomestni
počitek po določenih člena V., odstavka 2.

Člen VII.

Kolikor pri posameznih vrstah proizvodnih obrti, katerih iz-
vrševanje je ob nedeljah potrebno da se ustrezno vsakdanjim ali ob
nedeljah posebe se javljajočim potrebščinam prebivalcev, prihajajo
v poštev zlasti krajevne razmere, na katere vpliva šega in navada,
morejo dotična ministrstva ovedovanje in ustanavljanje potrebnih
izjem od predpisa o nedeljskem pokoju prenesti na politična dežel-
na oblastva.

Dotične obrte je po imenu navesti v ukazu, ki se izda na pod-
stavi člena VI.

Ustavnavljaje izjeme za te obrte, kar se za posamezne občine
in kraje more zgoditi različno, paziti je na ukazila, o dnevu počitka
ukrenjena v členu V. Te izjeme se ustanavljajo, zaslišavši dotične
občine, zadruge in odbor pomočniških zborov. Tudi je dotična dolo-
čila vzprejeti v delovni red, oziroma nabiti jih v delovnih prostorih
na primernem mestu v jezikih, navadnih v dotični deželi.

Člen VIII.

Politični deželni oblasti v Galiciji in Bukovini imata oblast, za
svoja upravna okolišja ali njune dele dovoljevati proizvodnim obr-
tom delo ob nedeljah po tem pogoju, da dotičniki imetniki obrti in
pa vsi njih delavski pomočniki z ozirom na njih vero počivajo pra-
viloma štiriindvajset ur od dela kak drug dan v tednu in da teh
del ne opravljajo javno.

Obrtniki, ki ob nedeljah uporabljajo pomožne delavce za taka
dela, imajo dolžnost, pisati v členu IV., odstavku 1., omenjeni se-
znam ter ga predlagati obrtnemu oblastvu in pa obrtnemu nad-
zorniku, kadar bi ga zahtevala.